

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของ เทศบาลตำบลบ่อแฮ้ว อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง

สหนันท์ ปัญญาภินันท์*
สุริยจรัส เตชะตันมินสกุล**

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลบ่อแฮ้ว อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อคือ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลบ่อแฮ้ว อำเภอเมืองลำปาง และ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลบ่อแฮ้ว อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง การศึกษาครั้งนี้จัดเก็บข้อมูลจาก ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ่อแฮ้ว จำนวน 382 คน โดยใช้แบบสอบถามที่เป็นเครื่องมือในการวิจัย ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพรรณนา คือ ค่าความถี่และค่าร้อยละ และสถิติอนุมาน คือ ค่าสหสัมพันธ์ ประมวลผลข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลบ่อแฮ้ว อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปางของประชาชนนั้นโดยภาพรวมทั้งสามด้านอยู่ในระดับ ปานกลาง-ต่ำ กล่าวคือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหาและ ความต้องการ การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ตามลำดับ ด้านปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลบ่อแฮ้ว อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง คือ ปัญหาและอุปสรรคจากประชาชน ได้แก่ ประชาชนคิดว่าการจัดทำแผนเป็นเรื่องของผู้เฒ่า ปัญหาด้านเวลา ที่ส่วนใหญ่จะเป็นการประชุมในตอนเย็น ซึ่งเป็นเวลาที่ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเวลาพักผ่อน ปัญหาและอุปสรรคจากกฎระเบียบ ได้แก่ ระบบราชการที่ซับซ้อนทำให้เกิดการแก้ปัญหาล่าช้า และ ปัญหาและอุปสรรคจากเทศบาล ได้แก่ แผนพัฒนาสามปีที่ไม่สามารถทำได้จริงเนื่องจากขาดงบประมาณ และเทศบาลไม่ดำเนินงานตามแผนพัฒนาสามปี

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, แผนพัฒนา

* นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

** อาจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท คณะมนุษยและสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

**People's participation in the making of the 3-year development plan of Borhaew Sub-district Municipality,
Mueang Lampang district, Lampang province**

Sahanan Panapinan*

Suriyajas Techatanminasakul**

Abstract

The study titled "People's participation in the making of the 3-year development plan (3YDP) of Borhaew Sub-district Municipality (BSM), Mueang Lampang district, Lampang province had the objectives to study 1) the levels of people's participation in the making of the 3YDP of the BSM and 2) the factors relating to the participation of the people in the making of the 3YDP of the BSM. This study collected data from 283 respondents from the people living in the BSM using a questionnaire. The analysis of data was for descriptive statistics of frequencies and percentage and the statistical inference of multiple correlations using a computer package.

The results of the study found that the people's participation in the making of the 3YDP of the BSM, Mueang Lampang district, Lampang province were at the medium to low levels ranking from the participation in specifying the problems and the needs, the making of the development plan and the follow-up and evaluation respectively. The factors correlated to the participation of the people in the making of the 3YDP were problems and barriers from the people, problems and barriers from the rules and regulations and the problems and barriers from the municipality itself

Keywords : participation, development plan

* Student in Master of urban and rural community administration and development, Lampang Rajabhat University

**Lecturer, Dr. urban and rural community administration and development, Faculty of Humanities and Social Sciences, Lampang Rajabhat University.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 กำหนดให้มีคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น และคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อทำหน้าที่ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนพัฒนาสามปี และแผนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีความสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดทำขึ้นเป็นเสมือนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในระยะสั้น และระยะยาว มีความเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารงาน การเงินและการคลัง และการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอิสระในการวางแผนท้องถิ่นและการดำเนินการตามแผน ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นทุกระดับจะต้องให้ความสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนา และจะต้องสอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาระดับต่างๆ เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาล แผนกระทรวง กรม และแผนจังหวัด และจะต้องมีการบูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองในเขตจังหวัด และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด นอกจากนี้ การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นกระบวนการกำหนดทิศทางในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดสภาพการณ์ที่ต้องการบรรลุ และแนวทางในการบรรลุบนพื้นฐานของการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านและเป็นระบบ ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น ปัญหา และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นด้วย การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น จึงมีความสำคัญต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มุ่งไปสู่สภาพการณ์อันพึงประสงค์ได้อย่างเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง โดยสามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงจำเป็นต้องยิ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญต่อการวางแผนใน การใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ทั้งในปัจจุบันและอนาคตโดยใช้แผนพัฒนาเป็นเครื่องมือในการบริหารงาน ซึ่งแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดมุ่งหมาย ยุทธศาสตร์และแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้ง การกำหนดโครงการ กิจกรรม ของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลจึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจในการศึกษา เนื่องจากการมีส่วนร่วมถือเป็นพื้นฐานของการพัฒนาท้องถิ่นโดยรวม ในฐานะของผู้ศึกษาเห็นว่าเทศบาลตำบลบ่อแก้ว อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง เป็นเทศบาลที่มีปัญหาและภารกิจหลายๆ ด้านที่ต้องดำเนินการ เนื่องจาก เป็นชุมชนเมืองที่แยกจากชุมชนชนบท กล่าวคือ ตำบลบ่อแก้ว อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง มีแยกการปกครองออกเป็น 2 ส่วน คือ องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแก้ว และเทศบาลตำบลบ่อแก้ว ประกอบกับการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลที่ผ่านมาจากการสัมภาษณ์ ผู้นำท้องถิ่น ระบุว่า ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนชุมชนมากกว่านี้ ทั้งนี้เพื่อลดการร้องเรียนจากประชาชน ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลสามปี ของเทศบาลตำบลบ่อแก้ว อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง ว่าการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลเป็นอย่างไร โครงการต่างๆ มาจากความต้องการของประชาชนตามหลักการจัดทำ

แผนพัฒนาเทศบาล และสอดคล้องกับระเบียบของกระทรวงมหาดไทยที่กำหนดมาหรือไม่ โดยผู้ศึกษาต้องการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ่อแก้ว อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง ทั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงวิธีการดำเนินงานให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานมากขึ้นอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลบ่อแก้ว อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง
2. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลบ่อแก้ว อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง

สมมุติฐานการวิจัย

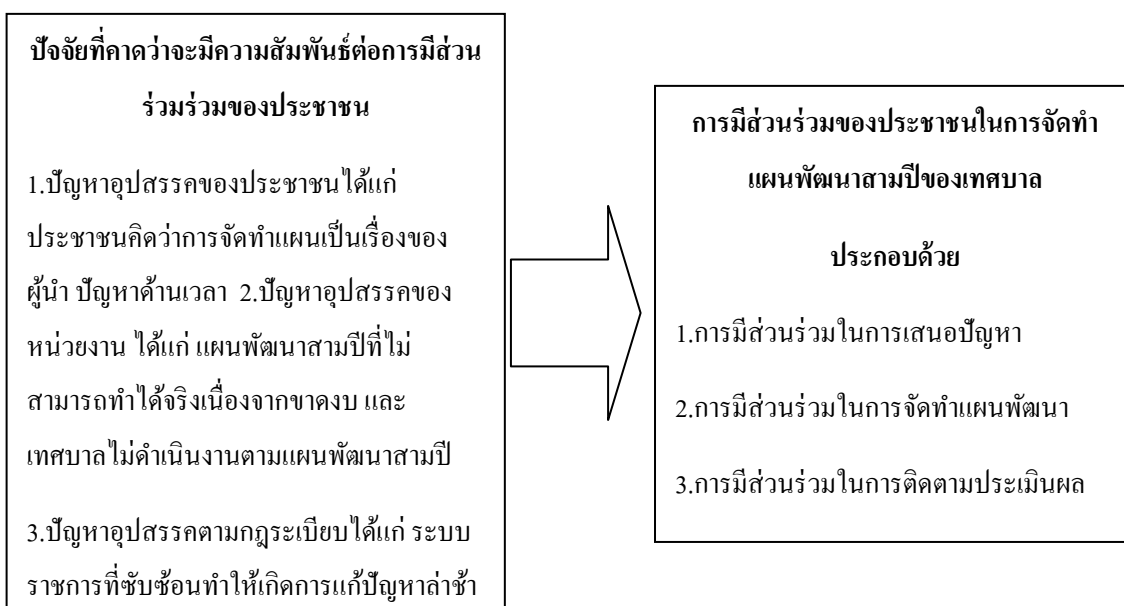
ปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาสามปี ได้แก่ ปัญหาอุปสรรคของประชาชน ปัญหาอุปสรรคของหน่วยงาน (เทศบาล) และปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับกฎระเบียบ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ยูว์เดิน วูตเมธิ (2526) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณา ตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในส่วนต่างๆ อันมีผลกระทบถึงตัวประชาชนเอง การที่สามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทเพื่อแก้ไขปัญหานั้น และนำมาซึ่งความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้นได้นั้น ผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องยอมรับปรัชญาการพัฒนาชุมชนที่ว่า มนุษย์ทุกคนต่างมีความปรารถนาที่จะอยู่อย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น และพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมเชิงชุมชน ขณะเดียวกันก็ต้องยอมรับความจริงที่ว่ามนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาส และได้รับการชี้แนะที่ถูกต้อง นอกจากนั้น ประสพสุข ดิอินทร์ (2541) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 แบบ คือ แบบที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (decision making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การริเริ่มตัดสินใจ การดำเนินการตัดสินใจ และการตัดสินใจเพื่อปฏิบัติการ แบบที่ 2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหารและการประสานของความร่วมมือ แบบที่ 3 การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (benefits) แบบที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (evaluation) นอกจากนั้น พวงทอง โขธาใหญ่ (2554) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การดำเนินงานของการวางแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ของจังหวัดเชียงใหม่มี องค์การบริหารส่วนตำบลอีกหลายแห่งที่คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ยังปฏิบัติและให้ความสำคัญต่อ

การดำเนินงานในการจัดทำแผนพัฒนาประจำปีน้อย ไม่ได้ดำเนินการตามระเบียบที่กำหนด จำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลจะต้องให้ความสำคัญและส่งเสริมสนับสนุนต่อไป ซึ่งหากท้องถิ่นสามารถดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาตามรูปแบบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดนั้น จะทำให้องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นได้รู้จักการวางแผนการพัฒนาชุมชนในลักษณะประสานงานกับแผนระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับชาติ ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้จะทำให้การจัดทำแผนพัฒนาระดับประเทศเข้มแข็งขึ้นเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนนั้นเกี่ยวข้องกับปัจจัยหลายประการไม่มีปัจจัยเพียงตัวเดียวโดดๆ ที่มีความสำคัญในการกำหนดการมีส่วนร่วมของประชาชน

ผู้ศึกษาได้ทำการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้ศึกษาสามารถสร้างกรอบแนวคิดในการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลบ่อแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ดังนี้

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาที่ยึดระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ประเภทการวิจัย เชิงปริมาณ โดยสอบถามความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบ่อแก้ว อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง มีรายละเอียด ดังนี้

ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง การศึกษาได้สอบถามความคิดเห็นของประชาชนจำนวน 382 คน จากจำนวนประชากรในพื้นที่ทั้งหมด 8,599 คน โดยการกำหนดขนาดของตัวอย่าง ใช้วิธีการคำนวณของ Taro Yamane (1973)

เครื่องมือในการศึกษา การศึกษาใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษาโดยเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบกำหนดมีมาตราวัดความคิดเห็น 5 ระดับ (likert scale) ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เห็นด้วยปานกลาง ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

การสุ่มตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่างเป็นการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ได้แก่ การสุ่มแบบโควต้าตามหมู่บ้าน และการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญในแต่ละหมู่บ้านจนครบจำนวนตามโควตา

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติจำแนกตามประเภทของข้อมูล คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และตำแหน่งในชุมชน วิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนา (descriptive statistic) ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี และความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคของประชาชนในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาสามปี วิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนา (descriptive statistic) ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และ การศึกษาปัจจัยที่คาดว่าจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลบ่อแก้ว อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง ใช้สถิติอนุมาน (inference statistic) คือ ค่าสหสัมพันธ์ (pearson correlation)

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษา สรุป ตามประเด็นการศึกษา ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลบ่อแก้ว อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง มีดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหาและความต้องการ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในด้านนี้ พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมใน การเสนอปัญหาของชุมชนมากที่สุด รองลงมาคือ ร่วมเสนอความต้องการของชุมชน

ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในด้านนี้ พบว่า ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแต่งตั้งหรือเสนอชื่อผู้แทนชุมชน กลุ่มอาชีพเข้ามาเป็นกรรมการจัดทำแผนมากที่สุด รองลงมาคือ ส่วนร่วมวิเคราะห์ปัญหาหรือวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการพัฒนา มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ มีส่วนร่วมตรวจสอบเสนอความคิดต่อแผน มีส่วนร่วมในการกำหนดพันธกิจ และมีส่วนร่วมเป็นกรรมการจัดทำแผน

ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาจากความคิดเห็นมากสุดในประเด็นนี้ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี กล่าวคือ มีส่วนร่วมในการติดตาม/ตรวจสอบความก้าวหน้าของการนำแผนหรือโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลไปสู่การปฏิบัติมากที่สุด รองลงมาคือ เสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินโครงการ

เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการนำแผน/โครงการไปสู่การปฏิบัติ และได้ให้ข้อมูลแก่องค์กรอิสระ (สตง. ปปท. บปข.) ในการตรวจสอบความโปร่งใสของการดำเนินโครงการ

2. ผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลบ่อแฮ้ว อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง มีดังนี้

ปัจจัยด้านปัญหาและอุปสรรคจากประชาชน ได้แก่ ประชาชนคิดว่าการจัดทำแผนเป็นเรื่องของผู้นำปัญหาด้านเวลา ที่ส่วนใหญ่จะเป็นการประชุมในตอนเย็นซึ่งเป็นเวลาที่ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเวลาพักผ่อน ปัญหาและอุปสรรคจากกฎระเบียบ ได้แก่ ระบบราชการที่ซับซ้อนทำให้เกิดการแก้ปัญหาล่าช้า และปัญหาและอุปสรรคจากเทศบาล ได้แก่ แผนพัฒนาสามปีที่ไม่สามารถทำได้จริงเนื่องจากขาดงบประมาณ และเทศบาลไม่ดำเนินงานตามแผนพัฒนาสามปี มีความสัมพันธ์ทางลบกับการมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหาและความต้องการ แปลว่า หากมีปัญหาและอุปสรรคมากจะทำให้การมีส่วนร่วมน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ปัญหาและอุปสรรคจากประชาชน รองลงมา คือ ปัญหาและอุปสรรคจากกฎระเบียบอยู่ในระดับต่ำ และต่ำสุด คือ ปัญหาและอุปสรรคจากเทศบาล อยู่ในระดับต่ำ

ปัจจัยด้านปัญหาและอุปสรรคจากประชาชน ปัญหาและอุปสรรคจากกฎระเบียบ และปัญหาและอุปสรรคจากเทศบาล มีความสัมพันธ์ทางลบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา แปลว่า หากมีปัญหาและอุปสรรคมากจะทำให้การมีส่วนร่วมน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ปัญหาและอุปสรรคจากประชาชน มีความสัมพันธ์สูงสุด รองลงมา คือ ปัญหาและอุปสรรคจากกฎระเบียบอยู่ในระดับต่ำ และต่ำที่สุด คือ ปัญหาและอุปสรรคจากเทศบาล

ปัจจัยด้านปัญหาและอุปสรรคจากประชาชน ปัญหาและอุปสรรคจากกฎระเบียบ และปัญหาและอุปสรรคจากเทศบาล มีความสัมพันธ์ทางลบกับการมีส่วนร่วมในการติดตาม แปลว่า หากมีปัญหาและอุปสรรคมากจะทำให้การมีส่วนร่วมน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ปัญหาและอุปสรรคจากกฎระเบียบ รองลงมา คือ ปัญหาและอุปสรรคจากประชาชน และต่ำที่สุด คือ ปัญหาและอุปสรรคจากเทศบาล

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลบ่อแฮ้ว อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง-ต่ำ ซึ่งถืออยู่ระดับที่ไม่เหมาะสม และไม่สอดคล้องกับนโยบายของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการศึกษาสอดคล้องกับผลการศึกษาของพิภพ กิตติภส (2550) ที่ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลสันมหาพน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสันมหาพนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับปานกลาง ผลการศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลบ่อแฮ้ว อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง มี 3 ปัจจัย ดังนี้ 1) ปัญหาอุปสรรคของประชาชน 2) ปัญหาอุปสรรคของหน่วยงาน (เทศบาล) 3) ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับกฎระเบียบ เมื่อ

พิจารณาปัญหาทั้ง 3 ด้าน พบว่า ปัญหาอุปสรรคจากประชาชนนั้นอยู่ในระดับสูง ซึ่งในความคิดเห็นของ สัมภาษณ์ นายดี ทองแดง (นามสมมติ) ระบุว่า ที่ผ่านมานี้ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ่อแก้ว มีความเข้าใจคิดว่าการจัดทำ แผนพัฒนาสามปีเป็นเรื่องของผู้นำ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกลุ่มต่างๆ หรือเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเป็นผู้ดำเนินการ ดังนั้นก็ทำให้ผู้นำเป็นผู้ดำเนินการ ประชาชนไม่ร่วมประชุมเพราะไม่มีค่าตอบแทนเสียเวลาทำมาหากิน ปัญหาด้านเวลาและสถานที่ การประชาสัมพันธ์โดยใช้สื่อต่างๆ และเวลาส่วนใหญ่จะเป็นการประชุมในตอนเย็นซึ่งเป็นเวลาที่ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเวลาพักผ่อนทำให้ประชาชนไม่ให้ความสนใจที่จะเข้าร่วมประชุมเนื่องมาจากการเหนื่อยล้าจากการทำงานมาทั้งวัน จึงทำให้การประชุมประชาคมส่วนใหญ่มักจะไม่ประสบผลสำเร็จตามที่คาดการณ์ไว้แผนชุมชนจึงกลายเป็นแผนที่เป็นเพียงความคิดเห็นของคนบางกลุ่มที่เข้ามามีส่วนร่วม จึงทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งของคนแต่ละหมู่บ้านที่มีปัญหาต่างกันและต้องการแก้ไข ระบบราชการที่ซับซ้อนทำให้เกิดการแก้ปัญหาล่าช้า แผนพัฒนาสามปีที่ไม่สามารถทำได้จริงเนื่องจากขาดงบประมาณ และเทศบาลไม่ดำเนินงานตามแผนพัฒนาสามปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกศินี พรหมตัน (2550) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผน พัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลแม่ใจ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า สมาชิกในชุมชนในเขตเทศบาลตำบลแม่ใจ ยังไม่ค่อยเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนเองต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะปัญหา ส่วนใหญ่ยังคิดว่าเป็นหน้าที่ของหน่วยราชการและภาครัฐ

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษา พบว่า เหตุที่ประชาชนส่วนหนึ่งมีส่วนร่วมในการทำแผนสามปีต่ำ คือ การไม่ได้รับข้อมูลสาร ดังนั้น เทศบาลตำบลควรประชาสัมพันธ์แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง โดยอาจเป็นลักษณะ เสียงตามสายของหมู่บ้าน การฝึกอบรมให้กับผู้นำชุมชน แล้วนำไปเผยแพร่ กับลูกบ้าน เพื่อที่จะให้ประชาชนในเขตเทศบาลได้ทราบถึงการเข้าร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา และมีความเข้าใจในการพัฒนาท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

2. จากการศึกษา พบว่า เหตุที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนสามปีต่ำเนื่องจาก เทศบาลลงพื้นที่เพื่อพบปะพูดคุยกับชุมชนไม่ทั่วถึง กล่าวคือ ถ้าไม่ถามก็ไม่บอก ดังนั้น เทศบาลควรส่งเจ้าหน้าที่เพื่อลงพื้นที่พบปะพูดคุยกับประชาชน เช่นออกประชาคม ตามหมู่บ้านอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง เพื่อพบปะพูดคุยรับทราบปัญหาของประชาชน และเปิดโอกาสให้ประชาชน ได้สอบถามติดตามความคืบหน้าของของแผนพัฒนาที่ได้จัดทำไว้

3. จากการศึกษา พบว่า การจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาล มีวิธีปฏิบัติทางราชการที่มีขั้นตอนยุ่งยาก ซับซ้อนทำให้โอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมน้อยเนื่องไม่มีเวลา ดังนั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรศึกษาเพื่อปรับปรุง กฎระเบียบของเทศบาล ให้เอื้อประโยชน์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่น

รายการอ้างอิง

ชูวัฒน์ วุฒิเมธี. (2526). *หลักการพัฒนาชุมชนและพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ : ไทยอนูเคราะห์ไทย.

ประสพสุข คีรินทร์. (2541). การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในภาคเหนือ.

วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.

พวงทอง โยธาใหญ่. (2554). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พิภพ กิตติภท. (2550) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลสันมหาพน อำเภอแม่แตง

จังหวัดเชียงใหม่. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เกศิณี พรหมตัน. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปีของเทศบาลตำบลแม่ใจ จังหวัด

เชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. Third edition. Newyork : Harper and Row Publication